

בש"פ 5165/24 - פלונית נ' פלוני

בתי משפט - בתי דין דתיים

בתי משפט - סמכויות

בבית המשפט העליון

בש"פ 5165/24

לפני:

כבוד ממלא מקום הנשיא ע' פוגלמן

המבקשת בתיק (אזורי
אשד') 1203639/19:

פלונית

נ ג ד

המשיב בתיק (אזורי אשד') פלוני
1203639/19:

הודעת בית הדין הרבני האזורי באשדוד על
הטלת מאסר לפי סעיף 7א לחוק בתי דין
דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956

בשם המבקשת בתיק (אזורי בעצמה
אשד') 1203639/19:

בשם המשיב בתיק (אזורי בעצמו
אשד') 1203639/19:

בשם הייעוץ המשפטי
לשיפוט הרבני:

החלטה

בהתאם לסעיף 7א(ב) לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956 (להלן: חוק

כפיית ציות או החוק), הובאה לעיוני החלטת בית הדין הרבני האזורי באשדוד (להלן: בית הדין) בתיק 1203639/19 מיום 25.6.2024, שבמסגרתה הורה בית הדין על מאסרו של המשיב בהליך למשך 14 יום.

1. כפי שעולה מהחומר שהובא לעיוני ומהתייחסותו של היועץ המשפטי לשיפוט הרבני (להלן: היועץ לשיפוט הרבני או היועץ), הצדדים נישאו בשנת 2010 ולאחר מספר שנים עלו נישואיהם על שרטון. בשנת 2019 נתן בית הדין תוקף של פסק דין להסכם בין הצדדים שבו צוין, בין היתר, כי למבקשת נתונה "הזכות לבקש להתגרש" אם תחוש שהמשיב אינו מקיים את הוראות ההסכם. בשנת 2021 הגישה המבקשת תביעת גירושין לבית הדין, ובהמשך אותה שנה הפנה את הצדדים לרב על מנת שיבחן מולם את האפשרות להגיע לשלום בית. בראשית שנת 2022 הודיעה המבקשת כי המשיב לא פנה לרב כפי שהתחייב לעשות, ובהמשך לכך הורה בית הדין למשיב פעם נוספת לפנות לרב וכן חייב את המשיב בתשלום מזונות אישה על כל חודש של עיכוב במתן הגט. בחודש בפברואר 2022 הודיעה המבקשת כי הצדדים נפגשו אצל הרב, אשר מסר להם כי חזרה לשלום בית אינה אפשרית וכי על המשיב ליתן למבקשת גט - אך המשיב, מצדו, חזר לפני בית הדין על עמדתו שלפיה הוא מעוניין בשלום בית. ביום 20.7.2023 נתן בית הדין פסק דין שבמסגרתו הורה למשיב ליתן למבקשת גט ללא שיהוי.

2. חרף האמור סירב המשיב ליתן למבקשת גט, ובעקבות זאת הוציא בית הדין ביום 14.9.2023 וביום 20.9.2023 צווי הגבלה מתוקף סמכותו לפי חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995 (להלן: חוק קיום פסקי דין), שבמסגרתם נאסר על המשיב להחזיק ברישיון נהיגה ולעסוק במקצוע שהעיסוק בו מוסדר על פי דין או להפעיל עסק שטעון רישוי או היתר. בהמשך, ביום 6.5.2024 הגישה המבקשת הודעה שבה טענה כי המשיב אינו מקיים את צווי ההגבלה, ובהמשך לכך קבע בית הדין דיון ליום 25.6.2024 על מנת לדון "בהרחבת צווי ההגבלה למאסר בגין סרבנות גט" (סעיף 13 להתייחסות היועץ מיום 30.6.2024). בהמשך הוגשה לבית הדין הודעה מטעם אגף העגונות בבתי הדין הרבניים, שבמסגרתה הובאו ראיות שמלמדות כי המשיב נהג ברכב חרף הוראות צווי ההגבלה.

3. בפתח הדיון ביום 25.6.2024 הבהיר בית הדין כי הדיון עוסק בשתי סוגיות: בקשת המבקשת להרחבת צווי ההגבלה, וכן אכיפתם של צווי ההגבלה שניתנו עד כה. בהקשר אחרון זה הבהיר בית הדין כי בסמכותו להטיל סנקציות בדמות קנס או מאסר לפי סעיף 7א לחוק כפיית ציות. המשיב טען כי מכיוון ששניים מחברי ההרכב שדנים בעניינו התחלפו, לא ניתן להמשיך בניהול ההליך מהנקודה שבה היה לפני שינוי ההרכב - אך בית הדין דחה טענה זו על אתר, בציינו כי אין מניעה שהדיון יתקיים לפני הרכב שונה מזה שנתן את פסק הדין בעניין הגירושין. בהמשך טען בא כוח המבקשת כי המשיב אינו מקיים את צווי ההגבלה שהוטלו עליו, והוסיף כי המשיב סירב ליתן למבקשת גט גם לאחר שהוטל בעניינו עיקול בביטוח הלאומי. בית הדין הבהיר למשיב כי המבקשת ובא כוחה מבקשים להטיל עליו מאסר, ובתגובה לכך ציין המשיב: "אם זה מה שהוא רוצה, אני מוכן ללכת למאסר. אני עומד על דעתי ללכת לשלום בית. ניסו לומר שהפרתי או לא הפרתי, אני לא הפרתי" (פרוטוקול הדיון מיום

25.6.2024, בעמ' 2 ש' 35-36). בפרט הכחיש המשיב כי הפר את צו ההגבלה בעניין רישיון הנהיגה, והשיג על מהימנות הראיות שהוצגו לבית הדין. כך, כעולה מפרוטוקול הדיון, בית הדין הציג למשיב תמונה שבה הוא נראה נוהג, ובתגובה ציין המשיב "אני יכול להיכנס לרכב ולשים דברים, לא רואה שאני נוסע" (שם, בעמ' 3 ש' 60); לאחר שבית הדין עימת את המשיב עם תמונה נוספת שבה הוא נראה על הכביש, טען המשיב כי אינו יודע ממתי התמונה והוסיף כי ייתכן שצולמה לפני מתן צו ההגבלה. בהמשך הביע בית הדין ביקורת על התנהלותו של המשיב ועל האופן שבו התנסח כלפי בית הדין. בתום טיעוני הצדדים ולאחר הפסקה, הודיע בית הדין כי החליט להורות על מאסרו של המשיב באופן מידי למשך 14 יום, בציינו כי "לא מדובר על אכיפה על גירושין עד שתיתן גט, אלא ע"פ פקודת ביזיון בית הדין" (שם, בעמ' 5 ש' 129-130).

4. בהמשך יום 25.6.2024 נתן בית הדין החלטה שבמסגרתה פירט על השתלשלות העניינים בהליך, והדגיש כי "כיום [המשיב - ע' פ'] דבק באמירה חלולה על 'שלום בית' שאין לה שום היתכנות" (בעמ' 1 להחלטת בית הדין). עוד נקבע כי הוצג תיעוד ברור לכך שהמשיב הפר את צו ההגבלה בעניין רישיון הנהיגה. בית הדין ציין כי "נחוצה ענישה שתרתיע את [המשיב - ע' פ'] מלעשות זאת שוב" (שם), והדגיש שקנס כספי אינו צפוי להועיל בהקשר זה מכיוון שהוכח כי המשיב משתמט מתשלום חובותיו והתחייבויותיו. עוד ציין בית הדין כי אין אפשרות לרדת לנכסיו של המשיב, וזאת על רקע ההסכם שנחתם בין הצדדים אשר מקנה למבקשת זכויות בחלקו של המשיב בדירת המגורים של הצדדים - שהיא הנכס היחיד שידוע כי נמצא בבעלותו. בנסיבות אלו, כך נקבע, אין מנוס מהטלת סנקציה מסוג מאסר לתקופה של 14 יום.

5. בהחלטתי מיום 25.6.2024 נקבע כי מאסרו של המשיב יעוכב עד להחלטה אחרת, וכי ככל שהמשיב נאסר - יש לשחררו לאלתר. עוד התבקשו הצדדים והיועץ לשיפוט הרבני להגיש את התייחסויותיהם לנושא. המשיב, אשר מייצג את עצמו, הגיש עמדה תמציתית שבה טען כי יש לבטל את המאסר שהוטל עליו. המשיב חוזר על טענתו בדבר פגם באופן ניהול ההליך נוכח שינוי הרכב הדיינים, ולטענתו המאסר הוטל עליו בעקבות תשובותיו במהלך הדיון מיום 25.6.2024 - תשובות שאחד מחברי ההרכב סבר כי אינן מספקות, ואשר הובילו את בית הדין להשתלח במשיב ולהשפילו. המשיב מוסיף וטוען כי "מבלי להיכנס לשאלה האם הפרתי צו או שלא והאם אכיפת צו שכזה נתונה לסמכותו של ביה"ד או שמא למשטרת ישראל", המאסר שהוטל עליו הוא מחמיר יתר על המידה ואינו מידתי. היועץ לשיפוט הרבני, לעומת זאת, סבור כי יש להותיר על כנה את החלטת בית הדין בעניין מאסרו של המשיב. היועץ מדגיש כי המשיב מסרב מזה קרוב לשנה לקיים את פסק הדין שמחייב אותו במתן גט למבקשת, ומפר באופן חוזר ונשנה את התחייבויותיו כלפי המבקשת ואת ההבטחות שנתן לה במסגרת ההליך בבית הדין. המבקשת, מצדה, הודיעה כי היא מצטרפת לעמדתו של היועץ לשיפוט הרבני.

6. לאחר עיון בהחלטת בית הדין ובעמדות הצדדים והיועץ, לא מצאתי מקום להתערב בהחלטת בית הדין בעניין מאסרו של המשיב. סעיף 7א(א) לחוק כפיית ציות מקנה לבית דין דתי את הסמכויות

שבסעיפים 6-7 לפקודת בזיון בית המשפט (להלן: הפקודה), ובכלל זה את הסמכות "לכוף אדם בקנס או במאסר לציית לכל צו" שניתן בבית הדין (סעיף 6(1) לפקודה). בעבר נפסק כי הסנקציות מכוח הפקודה נועדו להביא לקיום הצו השיפוטי, וכי יש להטיל רק לאחר שמוצה השימוש באמצעים פוגעניים פחות (ראו למשל: בש"פ 7491/18 פלוני נ' פלונית, פסקה 5 (5.12.2018)). עוד נפסק כי אף שסעיף 6(1) לפקודה אינו קובע גבול עליון למשך המאסר שניתן להטיל מכוחו, "על הסנקציה להיות מידתית ולהיגזר ממידת ההכבדה הדרושה להשגת המטרה של ציות לצו הרלוונטי" (בש"פ 308/20 פלונית נ' פלוני, פסקה 7 (13.1.2020) (להלן: בש"פ 308/20)). כמו כן, הפסיקה חזרה והדגישה כי סרבנות גט היא תופעה פסולה וחמורה שבה נדרשים בתי הדין ובתי המשפט להילחם (ראו למשל: בש"פ 7049/23 פלוני נ' פלונית, פסקה 14 (22.11.2023); בש"פ 5425/23 פלונית נ' פלוני, פסקה 14 (7.8.2023)) - אך לצד זאת נפסק כי בית הדין נדרש למצות את הכלים שנתונים לו מכוח חוק קיום פסקי דין טרם הפעלת סמכותו לפי חוק כפיית ציות (בש"פ 8644/17 פלוני נ' פלונית, פסקה 3 (25.12.2017)).

7. בענייננו הטיל בית הדין מאסר בן 14 יום על המשיב, בעקבות תיעוד שבו נראה המשיב נוהג ברכב חרף צו ההגבלה שהוטל עליו בעניין החזקת רישיון נהיגה. כמפורט לעיל, בית הדין הגיע למסקנה כי יש צורך בהטלת סנקציה על מנת להרתיע את המשיב מלהפר את הצו בשנית, והסביר כי בשים לב להתנהלותו של המשיב ולמצבת נכסיו, דומה כי סנקציה כספית לא תועיל. בית הדין דחה את טענת המשיב כי הוא לא הפר את צו ההגבלה בעניין החזקת הרישיון, והמשיב אף לא הכחיש הפרה זו בהתייחסות שהגיש לבית משפט זה. בנסיבות אלו, שוכנעתי כי אין מקום להתערב בהחלטה להטיל על המשיב סנקציה מסוג מאסר. ודוק: בית הדין אמנם הדגיש כי המאסר אינו מוטל לשם "אכיפה על גירושין עד שתיתן גט, אלא ע"פ פקודת בזיון בית הדין" ועל מנת להרתיע את המשיב מלהפר בשנית את צו ההגבלה (פרוטוקול הדיון מיום 25.6.2024, בעמ' 5 ש' 129-130) - אך מן הראוי לעמוד על הקשרם הכולל של הדברים: צווי ההגבלה הוטלו מלכתחילה על מנת להביא לקיום פסק דין שבמסגרתו חויב המשיב ליתן למבקשת גט, ושאותו מסרב המשיב לקיים מזה כשנה תמימה. בעבר נפסק בהקשר דומה, והדברים יפים לענייננו בשינויים המחויבים:

"במקרה דנן המשיב נמנע משך תקופה ארוכה מלקיים את פסק הדין ולתת למבקשת גט. בית הדין הטיל עליו מגבלות מכוח חוק קיום פסקי דין ובצדק ציין היועץ המשפטי לשיפוט הרבני כי תחילה בחר בית הדין בנתיב פוגעני פחות שיש בו כדי להביא לקיום פסק הדין. אולם, משעה שהמשיב מפר את הצווים שניתנו בעניינו, ועל כך אין מחלוקת, דומה כי לא נותרה בידי בית הדין ברירה אלא לנקוט בסנקציה שתביאו לקיים את הצווים האמורים - בתקווה שכך תיסלל הדרך גם לקיום פסק הדין" (בש"פ 4266/18 פלונית נ' פלוני, פסקה 7

(31.5.2018) (להלן: בש"פ 4266/18); ההדגשה הוספה - ע' פ').

8. משך המאסר שהוטל על המשיב הוא אמנם על הצד הגבוה בהשוואה למקרים דומים שהגיעו בעבר לפתחו של בית משפט זה (השוו: בש"פ 4961/22 פלוני נ' פלוני (11.8.2022); בש"פ 6609/21 פלוני נ' פלוני (12.10.2021); בש"פ 308/20; בש"פ 4266/18; בש"פ 7594/15 פלוני נ' פלוני (18.11.2015); אך מנגד ראו בש"פ 2137/16 פלוני נ' פלוני (20.3.2017)), ואולם בנסיבות העניין איני סבור כי מדובר בסנקציה בלתי מידתית שמצדיקה התערבות. זאת, בפרט בשים לב לחומרתה של תופעת סרבנות הגט, ולעובדה שהצו שאותו הפר המשיב נועד להביאו ליתן למבקשת גט לאחר פרק זמן משמעותי שבו הוא מסרב לעשות זאת; וכן בשים לב להתנהלותו של המשיב בדיון מיום 25.6.2024, ובכלל זה להסבריו החסרים בנוגע להפרת צו ההגבלה בעניין רישיון הנהיגה. עוד יצוין כי העמדה שהגיש המשיב לבית משפט זה אינה כוללת הסבר שמניח את הדעת בנוגע להפרת צו ההגבלה, או התייחסות לנסיבות אישיות שהיו עשויות להצדיק את הפחתת משך המאסר - אלא אך טענה לאקונית שלפיה סנקציית מאסר למשך 14 יום אינה מידתית (השוו: בש"פ 3381/23 פלוני נ' פלוני, פסקה 27 (29.10.2023) (להלן: בש"פ 3381/23)). טענת המשיב לקיומו של פגם בהליך עקב שינוי הרכב הדיינים, אף היא אינה מצדיקה שינוי מן המסקנה שאליה הגעתי. מדובר, למעשה, בטענה ערעורית שנוגעת לאופן ניהול ההליך בבית הדין, ואשר תוקפת את קביעת בית הדין שלפיה אין בחילופי ההרכב כדי לפגום בסמכותו - וכפי שנפסק לא אחת, הליכים לפי חוק כפיית ציות אינם האכסניה המתאימה לדיון בטענות מעין אלו (ראו למשל: בש"פ 3381/23, פסקה 29).

9. לצד האמור ובמבט צופה פני עתיד, ראיתי לנכון להדגיש את שנפסק לא אחת: "במסגרת הטלת סנקציות מכוח פקודת הבזיון, ובשים לב להשלכותיהן האפשריות, קיימת חשיבות רבה להקפדה על סדרי הדין והליכי הבירור, ובפרט על זכותו של בעל דין להשמיע את טענותיו עובר להטלת הסנקציה" (בש"פ 8914/23 פלוני נ' פלוני, פסקה 12 (18.2.2024)). בענייננו, כפי שעולה מההתייחסות שהגיש היועץ, ההחלטה בדבר קביעת הדיון ליום 25.6.2024 התייחסה אמנם לאפשרות להטלת מאסר באמצעות צו הגבלה מכוח חוק קיום פסקי דין, אך לא ברור אם בית הדין התייחס במסגרתה לאפשרות להטיל מאסר על המשיב מכוח חוק כפיית ציות (סעיפים 13 ו-19 להתייחסות היועץ מיום 25.6.2024). זאת ועוד: בפקודת המאסר שצורפה להודעת מזכירות בית הדין מיום 25.6.2024 צוין כי המאסר מוטל מכוח חוק קיום פסקי דין - וזאת בניגוד לקביעתו המפורשת של בית הדין בהחלטתו מאותו היום, שלפיה המאסר מוטל מכוח חוק כפיית ציות, וכן לכותרת ההודעה מטעם מזכירות בית הדין, אשר מפנה אף היא לחוק כפיית ציות. בנסיבות העניין - ובפרט בשים לב לכך שבפתח הדיון מיום 25.6.2024 הבהיר בית הדין כי הוא שוקל הטלת סנקציה לפי חוק כפיית ציות, ולכך שהמשיב ידע עובר לדיון כי בית הדין עשוי להטיל עליו מאסר - איני סבור כי אי-בהירות זו מצדיקה כשלעצמה התערבות בהחלטתו של בית הדין. עם זאת, כפי שצוין בהקשר דומה, "על בתי הדין להקפיד לנקוב במדויק ובאופן עקבי בחוק הספציפי מכוחו הם פועלים, ולהימנע מיצירת תקלות וטעויות מיותרות"

(בש"פ 9905/16 פלוני נ' פלונית, פסקה 7 (31.1.2017)).

אשר על כן, החלטת בית הדין הרבני האזורי באשדוד מיום 25.6.2024 תעמוד בעינה, והחלטתי זו תועבר לעיונו של בית הדין על מנת שייתן הוראות בדבר התייצבותו של המשיב לריצוי המאסר שהוטל עליו.

ניתנה היום, א' בתמוז התשפ"ד (7.7.2024).

מ"מ הנשיא
